

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนป่าเมี่ยง: กรณีศึกษา  
บ้านแม่กำปอง ตำบลห้วยแก้ว กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นางสาวณัฐฉิย์ ทวีผล

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาสังคม)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนตรี กรรพุมมาลัย

### บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาถึงการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนป่าเมี่ยงซึ่งดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวภายใต้กระแสนโยบายการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนดังกล่าวมีศักยภาพตลอดจนความพร้อมในด้านสิ่งดึงดูดใจทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยอาศัยแนวคิดที่สำคัญในการวิเคราะห์ที่ได้แก่ แนวคิดที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน แนวคิดนิเวศวิทยา เศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม และแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

ประเด็นสำคัญในการศึกษาคือ ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกดำเนินการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วิธีคิดและวิธีการในการบริหารรวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่ชุมชนประสบ และกระบวนการเรียนรู้ และการปรับตัวเพื่อจัดสรรและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

ผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ โดยการสนทนากลุ่ม พบว่าชุมชนมีการปรับตัวเพื่อแก้ไขปัญหาความไม่ยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยมีการจัดการการท่องเที่ยวแบบชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อสร้างรายได้เสริม สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน ปกป้องรักษาธรรมชาติและวัฒนธรรม ทั้งยังสามารถเป็นรูปแบบการบริการการท่องเที่ยวและเป็นทางเลือกในการพัฒนาแก่ชุมชนอื่นๆ ต่อไป ข้อค้นพบที่สำคัญของงานศึกษานี้สามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเด็นด้วยกัน ได้แก่

ประเด็นที่หนึ่ง ชุมชนบ้านแม่กำปองมีการผสมผสานแนวคิดและแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งจากมุมมองทางวิชาการ องค์กรของรัฐ และองค์กรธุรกิจเอกชน กระทั่งกลายเป็นการจัดการการท่องเที่ยวที่มีรูปแบบและกิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่

ประเด็นที่สอง บทบาทของ “เมียง” และ “ป่าเมียง” ในชุมชนบ้านแม่กำปองได้เพิ่มเติม จากเดิมที่เป็นสินค้าสำหรับบริโภคซึ่งสร้างรายได้หลักแก่ทศกรั้วเรือน ให้สามารถเป็นสินค้า สำหรับธุรกิจบริการ ซึ่งสร้างรายได้เสริมแก่ชุมชน ทั้งนี้ถือได้ว่าเป็นการสร้าง “มูลค่า” ให้เกิดขึ้นใน ระบบ “คุณค่า” ของระบบนิเวศเกษตรป่าเมียง และ “มูลค่า” ที่เกิดขึ้นยังส่งผลให้ชุมชนเกิดความ ตระหนักใน “คุณค่า” ของทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีอยู่ในพื้นที่ได้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยได้แก่ ชุมชนควรมีความพยายามจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรม มีการเน้นย้ำให้การท่องเที่ยวเป็นเพียง ทางเลือกหนึ่งในการสร้างรายได้เสริมแก่ชุมชน นอกจากนี้ผู้นำชุมชนยังต้องมีศักยภาพในการระดม ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากมุมมองของสมาชิกในชุมชน อันจะนำมาซึ่งการมีส่วนร่วมของ ชุมชนอย่างแท้จริง

ในอนาคต ควรมีการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลกระทบที่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีต่อชุมชน และแนวโน้มการสืบทอดอาชีพ ผลิตเมียงเพื่อเข้าสู่ตลาดบริโภคและตลาดบริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมถึงแนวทางการกระจาย รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่  
Copyright © by Chiang Mai University  
All rights reserved

<b>Thesis Title</b>	Ecotourism Management in Tea Forest Community: A Case Study of Ban Mae Kampong, Tambon Huai Kaeo, King Amphoe Mae On, Changwat Chiang Mai
<b>Author</b>	Miss Nuttanee Thaveephon
<b>Degree</b>	Master of Arts (Social Development)
<b>Thesis Advisor</b>	Assistant Professor Dr. Montri Kunphoommarl

### ABSTRACT

The study is focused on ecotourism management performed by local tea forest community according to the current sustainable tourism policy. The ecotourism in this community has both potentiality and readiness with its natural and cultural attractions. Four concepts used in the research are sustainable tourism which bases on sustainable development, ecology, environmental economics, and local participation.

The objectives of this study are three folds; firstly, to find factors affecting ecotourism selection, people's thinking system and method of tourism administration, secondly, to study community's problems and solutions and thirdly, to examine learning and adaptation process for utilizing cultural and natural resources in such area.

The research methodology includes questionnaire survey, participatory and non-participatory observation, and in-depth interview in focus group discussion. The result shows that ecotourism is an appropriate solution for the economic, social and cultural unsustainable problem.

Community's ecotourism management based on local participation is aimed to increase supplementary jobs and income, to strengthen community capacity, and preserve natural and cultural resources. It is expected that this village can be a model of ecotourism management and become a development alternative for other communities. There are two findings from this study which can be identified as follows:

Firstly, Mae Kampong community has integrated the ecotourism concepts from governmental and private organizations' perspectives and scientific methods. The integration becomes its own ecotourism management with unique pattern and activities.

Secondly, besides being a commodity for consumption which provides main incomes for any families, the role of “tea” and “tea forest” in Mae Kampong community has its additional value as a commodity for service business which provides more income for the community. This is to create the “cost” in the “value” system of the fertile agricultural ecosystem. The “cost” existing in the ecotourism management process can also affect the community to be aware of the “value” of social and cultural capital in their area.

There are three suggestions from the study. Firstly, the community should try to manage its ecotourism by emphasizing more on nature and culture conservation. Secondly, the ecotourism ought to be emphasized as only an “alternative” path for providing supplementary income. Thirdly, the leaders must have enough potential to get the people's opinions and suggestions which can bring the community's genuine participation.

Furthermore, future researches should be emphasized on following issues: the community involvement in ecotourism management, the impacts of ecotourism management, the tendency of tea production succession by new generations, and the community's ecotourism income distribution.